

Valtiovarainministeriö
Viite: VM 107:00/2012

Asia: lausunto Valtion taloushallinnon strategiasta 2020 (VM 7/2014)

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän määrittämä visio *Taloushallinnosta talouden hallintaan* on hyvä ja ytimekäs, mutta vision toteutuminen edellyttää taloushallinnon toimijoiden tehtävien, työnjaon ja vastuiden selkiyttämistä. Sana yhteistyö merkitsee usein valtionhallinnon arjessa raskasta ohjausta, tehottomia työskentelytapoja ja loputonta koordinaation tarvetta. Monet toteutetut hallinnon toimintojen keskittämiset eivät ole olleet kustannustehokkaampia kuin organisaatioiden itse niitä hoitaessa.

Kaikki käytännön toimenpiteet, joilla voidaan parantaa suunnittelun, seurannan ja kustannuslaskennan laatutasoa, ovat kannatettavia. On hämmästyttävää, ettei virastoissa edelleenkään kyetä seuraamaan taloustilanteen kehittymistä reaaliaikaisesti, vaan esimerkiksi seuraavalle vuodelle siirtyvän erän suuruus tuntuu tulevan suurena yllätyksenä tilinpäätösvaiheessa.

Tietojärjestelmät

Kieku-järjestelmälle on varattu merkittävä rooli päätöksentekoa tukevan taloustiedon tuottamisessa. Jotta taloudellinen ja toiminnallinen tehokkuus lisääntyy, yhteinen tietojärjestelmä ja palvelutuotannon prosessit ovat välttämättömiä. Virastoista kuitenkin raportoidaan jatkuvasti, että Kieku-järjestelmä on jäykkä ja tukee osin huonosti perustoimintaa. Esimerkiksi palkkahallinnossa on jouduttu palaamaan joissakin tilanteissa manuaaliseen työhön.

Kaikkien keskitettyjen palvelujen ostaminen pitää olla täysimääräisesti budjetoituna virastojen budjetteihin. Aiemmin virastot itse pystyivät tekemään nopeasti korjauksia virheellisiin tietoihin, mutta nyt korjaukset on ensin selvitettävä ja käsiteltävä virastoissa sekä lisäksi toimitettava erikseen Palkeiden tehtäväksi.

Taloushallinnon tietojärjestelmien kehittämiseen osallistuvia tahoja on useita, kuten Valtiovarainministeriö, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (Palkeet), Valtiokonttori, Valtion viestintä- ja tietotekniikkakeskus (Valtori) ja lukemattomat palvelun tekniset tuottajat. Omistajuuden keskittäminen vuoteen 2020 mennessä Palkeisiin on järkevää, sillä toimivien tietojärjestelmien merkitys on äärimmäisen suuri. Tietojärjestelmät ovat myös mittava ja jatkuvasti kasvava kustannuserä sekä investointeina että käyttökustannuksiltaan. Osapuolten on keskityttävä perusteellisesti saumattomaan yhteistyön varmistamiseen.

Muut taloushallinnon hankkeet huomioon

Valtionhallinnossa on valmistella useita hanketta, joissa virastojen talous- ja henkilöstöhallinnon tehtäviä kootaan yhteen. Esimerkiksi ELY-keskusten ja TE-

toimistojen yhteisen kehittämisen- ja hallintoyksikön (KEHA-hanke) sekä aluehallintovirastojen vastaavan yksikön (HALKO-hanke) on

määrä aloittaa toimintansa vuoden 2015 alusta. Keskushallinnon uudistaminen (VNHY-hanke) etenee ensivaiheessa kokoamalla valtioneuvoston hallintotehtävät valtioneuvoston kanslian

yhteyteen. Aluehallintovirastojen hallintoyksikkö on tarkoitus sijoittaa yhden aluehallintoviraston yhteyteen. ELY-keskusten ja TE-toimistojen hallintopalvelut ollaan kokoamassa perustettavaan työnantajavirastoon. Puolustushallinnossa on jo vastaavan tyyppinen prosessi toimeenpanovaiheessa. Suurimmista yksiköistä on muodostumassa satojen henkilötyövuosien kokonaisuuksia.

Palvelun käyttäjät

Työryhmän muistiossa todetaan keskeiseksi virastojen ja Palkeiden välisen työnjaon ja vastuiden selkeyttäminen. Perusasiakas on virasto, jonka johtamista ja substanssitehtävien hoitoa taloushallinnon pitää tukea. Taloushallinnon palvelujen keskittyessä ja yhteisten prosessien ja tietojärjestelmien ohjauksessa entistä tiukemmin virastoja, nousee asiakasnäkökulman varmistaminen ja välittyminen keskeiseen asemaan päätöksenteossa. Virastoasiakkaan roolin tulee olla muutakin kuin laskujen maksaminen.

Henkilöstö

Työryhmän muistion mukaan strategiakauden alussa arvioidaan, saavutetaanko virastojen taloushallinnon henkilöstönmäärässä vuoteen 2016 mennessä ne tavoitteet, jotka asetettiin valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta perustettaessa. Mikäli tavoitteesta poiketaan olennaisesti, on päätettävä ryhtymisestä toimenpiteisiin tavoitteiden saavuttamiseksi ja taloushallinnon taloudellisuuden ja tuottavuuden varmistamiseksi.

Palkeiden palvelujen hyödyntämiseen nykyistä laajemmin on runsaasti lisämahdollisuuksia. Valtiokonttorin selvityksen mukaan osuus talous- ja henkilöstöhallinnon tehtäviin sitoutuvasta henkilötyövuosimäärästä oli kokonaisuutena 11 %. Hallinnonala- ja kirjanpitoyksikkökohtainen vaihteluväli (4—20 %) palvelujen hyödyntämisessä oli huomattava.

Menojen käsittelyyn sitoutuu tällä hetkellä eniten voimavaroja, noin 40 % taloushallinnossa tehtävästä työstä (932 henkilötyövuotta). Strategian tavoite on vähentää menojen käsittelyn työmäärää yli 30 %. Strategian toteuttamisella on henkilöstövaikutuksia, joista muistiossa ei esitetä arviota. Strategian hyväksymisvaiheessa pitää ennakoida muutosta henkilöstön koulutusohjelmalla ja hyvällä henkilöstösuunnittelulla. Nykyiselle henkilöstölle on tarjottava strategian toteuttamisen yhteydessä mahdollisuus osaamisen laajentamiseen ja luotava systemaattiset urapolut.

2.4.2014

Toimenpideohjelman laadintaan on tarpeen saada koko taloushallinnon henkilöstö mukaan. Osallistava työskentelytapa saattaa tuoda esille uusia ideoita, joita muutoin ei löytyisi. Työpajatyöskentelystä on hyviä kokemuksia mm. aluehallintovirastojen HALKO-hankkeessa, jossa työpajoihin osallistui peräti 70 % kohderyhmään kuuluvasta henkilöstöstä. Osallistamisella on suuri merkitys henkilöstön työtyytyväisyydelle ja uudistushalukkuudelle. Kehittämisen mittaristoon on tarpeen lisätä inhimillisen pääoman kehittämistä kuvaavia mittareita. Esimerkiksi työn kuormittavuuden riskien tunnistaminen on Palkeissa tehtyjen työsuojelutarkastusten perusteella puutteellista.

Harri Siren
neuvottelujohtaja
Palkansaajajärjestö Pardia ry

Timo Nousiainen
asiamies
Palkansaajajärjestö Pardia ry

